

PLAATSTROUW BIJ EEN KOKMEEUW

Johan Stuart

Dat plaatstrouw bij vogels voorkomt is vooral de laatste jaren duidelijk geworden, voornamelijk doordat vogels gekleurmerkt worden waardoor ze individueel te herkennen zijn. Dit kleurmerken kan door middel van een kleurring, halsband of vleugelmerk, al dan niet voorzien van een code. Goed op deze kleurmerken letten kan tot bijzondere waarnemingen leiden. Zo nam ik bij mijn regelmatige bezoeken aan de "eendenvoerplaats" aan de Schotersingel, ten noorden van het station, in vier opeenvolgende winters een in Denemarken geringde Kokmeeuw waar. De Kokmeeuw droeg rechts een grote witte ring met de code TEL.

De vogel was op 31 maart 1984 als adulte vogel geringd op Saltholm, een eiland vlakbij Kopenhagen. De eerste waarneming was op 18 februari 1985. De vogel heb ik dat jaar drie dagen later voor het laatst gezien. De Kokmeeuw profiteerde tussen tal van soortgenoten, soepeenden en tamme ganzen van het gestrooide brood. In 1986 arriveerde de vogel omstreeks dezelfde tijd van het jaar en kon ik hem daar tot 9 maart aantreffen. De door het missen van een staart opvallende vogel werd in 1987 al op 24 januari voor het eerst gezien; de vogel vertrok ook relatief vroeg: ca. 24 februari. Ook het jaar daarop verscheen de Kokmeeuw: nu echter weer half februari (de 15e) en tot en met 12 maart kon de vogel daar aangetroffen worden. In 1989 heb ik de Deense meeuw, ondanks regelmatige bezoeken, niet meer teruggevonden.

Het bijzondere van deze waarnemingen is dat ze aantonen dat vogels trouw zijn aan plaatsen, maar ook dat ze deze plaatsen steeds in ongeveer dezelfde tijd van het jaar opzoeken. Een vraag die dan opkomt is of deze Kokmeeuw Haarlem en omstreken alleen tijdens de voorjaarstrek aandeed of dat de vogel in Zuid-Kennemerland overwinterde. Dat de Kokmeeuw nooit in het begin van de winter werd gezien, geeft de suggestie dat Haarlem een tussenstation was tijdens de trek naar het noorden. Kokmeeuwen die in Denemarken of noordelijker broeden, overwinteren doorgaans rond de Noordzee en zuidelijk tot in Spanje en Portugal (Cramp & Simmons, 1983). Uit trektellingen van de Vogelwerkgroep en tellingen van anderen blijkt dat

1^e winter Kokmeeuw. Goed zijn de zwarte staartband en de vleugeltekening te zien. Foto: Piet Munsterman.

Kokmeeuwen al in februari met de voorjaars trek kunnen beginnen. De vroege waarnemingen in januari wijzen er echter op dat de Kokmeeuw mogelijk rond Haarlem overwinterde, maar alleen aan het einde van de winter de stad introk. De plaats van fourageren blijkt namelijk afhankelijk te zijn van het weer. Het aantal Kokmeeuwen, en dan vooral adulte, dat in de stad verschijnt neemt toe bij vorst en neemt af bij veel neerslag (Hulscher, 1985). Deze relatie tot de weersomstandigheden lijkt bij de Deense meeuw niet waarschijnlijk. Misschien hebben anderen dezelfde meeuw waargenomen en kan de vraag waar de vogel overwinterde, alsnog beantwoord worden. Hier ontvang ik graag bericht van.

Voor beschrijving van plaatstrouw tijdens de winter of de trekperiode bij andere soorten verwijs ik naar de volgende bronnen: Aalscholver (Van Eerden en Zijlstra, 1988), Grauwe Gans (Nordic Greylag Goose Working Group, 1988), Wulp (Ens en Zwart, 1980) en Klapekster (Buker, 1985).

Met dank aan Marianne Willems voor aanvullende waarnemingen.

Literatuur

- Buker, J.B., 1985. Winterplaatstrouw bij Klapekster Lanius excubitor. *Limosa* 58: 34-35.
- Cramp, S. en K.E.L. Simmons (red.), 1983. The birds of the Western Palearctic. Volume 3. Oxford.
- Van Eerden, M.R. en M. Zijlstra, 1988. Aalscholvers Phalacrocorax carbo met kleurringen uit de Oostvaardersplassen. *Limosa* 61: 57-60.
- Ens, B. en L. Zwarts, 1980. Wulpen op het Wad van Moddergat. *Watervogels* 5: 108-120.
- Hulscher, J.B., 1985. Terreinkeuze van jonge en oude Kokmeeuwen Larus ridibundus: een keuze tussen nat en droog. *Limosa* 58: 49-56.
- Nordic Greylag Goose Working Group, 1988. Noordepese Grauwe Ganzen Anser anser in Nederland. *Limosa* 61: 67-71.

Johan Stuart, Gen. Cronjéstraat 107rd, 2021 JD Haarlem,
tel.: 023-270036.